

Sygn. akt *XVII AmA 13/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Malinowska
Protokolant –	sekretarz sądowy Joanna Nande

po rozpoznaniu 18 lutego 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą we W.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 12 grudnia 2017 r. Nr (...)

1. oddala odwołanie;
2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą we W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Ewa Malinowska

Sygn. akt *XVII AmA 13/18*

UZASADNIENIE

Na mocy decyzji z 12 grudnia 2017 r. o Nr (...) - wydanej na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 33 ust. 4, 5 i 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone następujące postanowienia wzorców umów:

1. „Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje”;
2. „Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.”;
3. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.”;

4. „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej stanowiącej integralny element umowy.”;

5. „W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.”;

6. „Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”;

7. „Na żądanie Zleceniodawcy Zleceniobiorca dopuszcza możliwość rozszerzenia zakresu współpracy, w przypadku zaistnienia konieczności, zapłaty kosztów uruchomienia instrumentu finansowego przed jego faktycznym uruchomieniem na konto Zleceniodawcy, Zleceniobiorca zobowiązuje się wybrać i uruchomić stosowną procedurę finansowania kosztów wymaganych przez instytucję finansową a następnie Zleceniobiorca ma prawo obciążyć w/w kosztami Zleceniodawcę, na co Zleceniodawca wyraża zgodę. W takiej sytuacji Zleceniobiorca doliczy do wynagrodzenia należnego na podstawie niniejszej umowy koszty uruchomienia instrumentu finansowego. Powyższa czynność wymaga porozumienia stron przedmiotowej umowy w drodze pisemnej pod rygorem nieważności.”;

8. „Niniejszym listem pragnę udzielić referencji firmie (...) sa występującej pod marką handlową (...) z siedzibą we W. za profesjonalne i rzetelne zaprojektowanie moich finansów prywatnych i uporządkowanie ich strony kredytowej/pożyczkowej w ramach świadczonej przez firmę (...) sa występującej pod marką handlową (...) usługi zgodnie z umową nr:...”;

9. „Polecam firmę (...) sa występującej pod marką (...) z siedzibą we W. jako godną zaufania, świadczącą swoje usługi rzetelnie i fachowo.”;

10. „Dodatkowo oświadczam, że żaden z pracowników w waszej placówce nie wywierał na mnie żadnych nacisków mających wpływ na jakość lub też treść składanych do Państwa, dokumentów o treści ujawniającej zarówno dane osobowe, jak i dane finansowe dotyczące mojej osoby.”;

11. „Wszelkie decyzje kredytowe/pożyczkowe podejmowałem sam bez jakiegokolwiek wpływu lub też nacisku, nakłaniania lub też podżegania ze strony osób obsługujących mnie w waszej placówce.”;

12. „Doradcy finansowi nie mieli żadnego wpływu na podejmowane przez moją osobę decyzje.”;

13. „Nigdy nie namawiali mnie do płacenia jakichkolwiek korzyści finansowych oraz dodam, że nie dokonałem płatności jakichkolwiek korzyści finansowych na rzecz doradców Finansowych w waszej placówce.”,

zamieszczone we wzorcach umów stosowanych przez (...) S.A. z siedzibą we W., o nazwach:

1) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 30 listopada 2015 r. wraz z załącznikami,

2) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 10 grudnia 2015 r. wraz z załącznikami,

3) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 24 marca 2016 r. wraz z załącznikami,

4) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 06 czerwca 2016 r. wraz z załącznikami,

- 5) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 06 czerwca 2016 r. wraz z załącznikami,
- 6) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 06 lipca 2016 r. wraz z załącznikami,
- 7) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 19 lipca 2016 r. wraz z załącznikami,
- 8) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 12 sierpnia 2016 r. wraz z załącznikami,
- 9) „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” obowiązujący od dnia 26 sierpnia 2016 r. wraz z załącznikami,

co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i zakazał ich wykorzystywania.

Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na przedsiębiorcę kary za stosowanie ww. postanowień (za postanowienia przywołane w pkt 1-7 kara za każde naruszenie wyniosła 575.956 zł, a za postanowienie z pkt 8-13 kara wyniosła po 287.978 zł).

Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów organ umarzył jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie o uznanie postanowienia wzorca umowy „Zleceniobiorca zobowiązuje się do zapłaty kary umownej na rzecz Zleceniodawcy w wysokości 50% wynagrodzenia przysługującego na podstawie §3 ust. 1 niniejszej umowy w przypadku rezygnacji z realizacji umowy przez Zleceniobiorcę” za niedozwolone.

W oparciu o art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 83 tej ustawy w zw. z art. 263 § 1 i art. 264 § 1 k.p.a. Prezes UOKiK obciążył (...) S.A. z siedzibą we W. kosztami postępowania w kwocie 43,60 zł (**decyzja, k. 4-22**).

(...) S.A. z siedzibą we W. w przepisany terminie wniosła odwołanie od tej decyzji, zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że (...) nie dopuściła się naruszenia art. 23a ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, ewentualnie wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w części pkt II i ograniczenie nałożonych na powoda kar do pierwszej kary. W każdym przypadku strona wniosła także o zasądzenie kosztów postępowania zgodnie z przepisami. Zaskarżonej decyzji zarzucono:

- a) obrazę art. 7 Konstytucji RP w związku z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik poprzez nałożenie na przedsiębiorcę jedną decyzją trzynastu kar pieniężnych;
- b) naruszenie art. 23b ust. 1 poprzez uznanie, że doszło do naruszającego prawo zachowania przedsiębiorcy
- c) naruszenie art. 385¹ poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumentów, gdy tymczasem nie dochodzi do takiego bezwarunkowego kształtowania, większość kwestionowanych postanowień ma wyłącznie charakter informacyjny
- d) naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 65 ust. 2 k.c. i błędne przyjęcie, że w interpretacji oświadczenia woli należy brać pod uwagę jego dosłowne brzmienie, w sytuacji gdy z przepisu tego wynika, że oświadczenia woli należy interpretować z uwzględnieniem okoliczności w jakich zostało złożone oraz ustalonych zwyczajów, niż opierać się na jego dosłownym brzmieniu;

e) naruszenie art. 7 k.p.a. poprzez zaniechanie w zakresie dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, w tym błędy w zakresie ustaleń faktycznych.

Strona powodowa podtrzymała swoje stanowisko procesowe w piśmie z 25 kwietnia 2019 r.

(odwołanie, k. 23-33, pismo przygotowawcze, k. 115-118).

Pozwany Prezes UOKiK w odpowiedzi na odwołanie w całości podtrzymał swoje orzeczenie stwierdzając, że zarzuty, twierdzenia i wnioski odwołania są bezzasadne i nie zasługują na uwzględnienie. Wobec tego organ wniósł o oddalenie odwołania i o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na odwołanie, k. 100-104).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) S.A. z siedzibą we W. (dalej: (...)) wykonuje działalność gospodarczą, między innymi, w zakresie pośrednictwa pieniężnego, pozostałych form udzielania kredytów oraz pozostałej działalności wspomagającej usługi finansowe w 50 miejscowościach zlokalizowanych na terenie Polski.

dowód: Informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRS, k. 37-43; zestawienie oddziałów (...), k. 259-260 akt admin.

W ramach wykonywania wskazanej działalności, (...) posługiwała się w obrocie z udziałem konsumentów następującymi wzorcami umowy:

1. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 30 listopada 2015 r.,
2. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 10 grudnia 2015 r.,
3. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 24 marca 2016 r.,
4. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 6 czerwca 2016 r.,
5. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 6 czerwca 2016 r.,
6. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 6 lipca 2016 r.,
7. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 19 lipca 2016 r.,
8. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 12 sierpnia 2016 r.,
9. „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...” wraz z załącznikami, obowiązująca od 26 sierpnia 2016 r.

W treści tych wzorców zamieszczono postanowienia w następującym brzmieniu:

1. „ Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje”;
2. „ Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.”;
3. „ Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.”;
4. „ Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej stanowiącej integralny element umowy.”;
5. „ W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.”;
6. „ Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”;
7. „ Na żądanie Zleceniodawcy Zleceniobiorca dopuszcza możliwość rozszerzenia zakresu współpracy, w przypadku zaistnienia konieczności, zapłaty kosztów uruchomienia instrumentu finansowego przed jego faktycznym uruchomieniem na konto Zleceniodawcy, Zleceniobiorca zobowiązuje się wybrać i uruchomić stosowną procedurę finansowania kosztów wymaganych przez instytucję finansową a następnie Zleceniobiorca ma prawo obciążyć w/w kosztami Zleceniodawcę, na co Zleceniodawca wyraża zgodę. W takiej sytuacji Zleceniobiorca doliczy do wynagrodzenia należnego na podstawie niniejszej umowy koszty uruchomienia instrumentu finansowego. Powyższa czynność wymaga porozumienia stron przedmiotowej umowy w drodze pisemnej pod rygorem nieważności.”;
8. „ Niniejszym listem pragnę udzielić referencji firmie (...) sa występującej pod marką handlową (...) z siedzibą we W. za profesjonalne i rzetelne zaprojektowanie moich finansów prywatnych i uporządkowanie ich strony kredytowej/pożyczkowej w ramach świadczonej przez firmę (...) sa występującej pod marką handlową (...) usługi zgodnie z umową nr:...”;
9. „ Polecam firmę (...) sa występującej pod marką (...) z siedzibą we W. jako godną zaufania, świadcząca swoje usługi rzetelnie i fachowo.”;
10. „ Dodatkowo oświadczam, że żaden z pracowników w waszej placówce nie wywierał na mnie żadnych nacisków mających wpływ na jakość lub też treść składanych do Państwa, dokumentów o treści ujawniającej zarówno dane osobowe, jak i dane finansowe dotyczące mojej osoby.”;
11. „ Wszelkie decyzje kredytowe/pożyczkowe podejmowałem sam bez jakiegokolwiek wpływu lub też nacisku, nakłaniania lub też podżegania ze strony osób obsługujących mnie w waszej placówce.”;
12. „ Doradcy finansowi nie mieli żadnego wpływu na podejmowane przez moją osobę decyzje.”;
13. „ Nigdy nie namawiali mnie do płacenia jakichkolwiek korzyści finansowych oraz dodam, że nie dokonałem płatności jakichkolwiek korzyści finansowych na rzecz doradców Finansowych w waszej placówce.”.

Zawierając z konsumentami umowy w oparciu o wymienione wzorce, (...) przyjmowała zlecenie w zakresie świadczenia usługi pośrednictwa finansowego, polegającej na wyszukaniu dostosowanych do konsumenta ofert finansowych (więcej niż jednej), pochodzących od różnych instytucji finansowych. Wyszukanie ofert, jak wynika z treści wzorców, obejmowało wszystkie czynności niezbędne do zawarcia umowy, w szczególności dokonanie czynności faktycznych związanych z oferowaniem określonej kwoty finansowania, poprzez przeprowadzenie podstawowych

ustaleń z instytucjami finansowymi w sferze warunków finansowych ofert oraz dokonanie ustaleń, co do terminów zawarcia umów w poszczególnych instytucjach finansowych.

dowód: wzorce umów stosowane przez (...), k. 27-33, 52-69, 81-87, 103-116, 130-145, 164-193 akt admin.

Zgodnie z dokumentem „Procedura zawierania umów z konsumentami przez firmę (...) S.A. występującą pod marką handlową (...), przedmiotem umowy, zawieranej przez Spółkę z konsumentem, jest realizacja czynności pośrednictwa finansowego, w wyniku których konsument otrzymuje pozyskane przez (...) oferty finansowe początkowo w formie symulacji. Po zaakceptowaniu symulacji przez konsumenta, (...) przekazuje instytucjom finansowym informacje o dokonanych przez konsumenta wyborze, w celu uzyskania z ich strony „decyzji ostatecznych”.

dowód: „Procedura zawierania umów z konsumentami przez firmę (...) S.A. występującą pod marką handlową (...), k. 14-15 akt admin.

Dnia 12 grudnia 2016 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął postępowanie administracyjne w sprawie uznania za niedozwolone postanowień wzorców umów, stosowanych przez Spółkę (...) S.A., o czym zawiadomiono stronę.

dowód: postanowienie Nr (...) – k. 4-9 akt admin.; zawiadomienie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru, k. 10 i 201 akt admin.;

W piśmie z 30 grudnia 2016 r. Spółka (...) ustosunkowała się do zarzutów sformułowanych w ww. postanowieniu Prezesa UOKiK z 12 grudnia 2016 r. wskazując, że aktualnie opracowywane są nowe wzory dokumentów, które mają mieć zastosowanie w kontakcie z konsumentami przed oraz podczas realizacji na ich rzecz usług pośrednictwa finansowego. (...) zobowiązała się do niezwłocznego przesłania organowi nowych wzorców po ich opracowaniu. Nadto, Spółka wskazała, że kwota średniego wynagrodzenia otrzymanego przez nią w 2016 r. za świadczenie usług pośrednictwa finansowego wyniosła 5.400 zł, a każdorazowa kwota wynagrodzenia za wskazane wyżej usługi, uzależniona jest od wartości, na jaką oscyluje pozyskana na rzecz konsumenta oferta finansowa. Do zakwestionowanych postanowień wzorców umowy strona ustosunkowała się w piśmie z 16 lutego 2017 r.

dowód: Odpowiedź na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego za dnia 12 grudnia 2016 r., k. 202-203 akt admin.; pismo z 16.02.2017 r., k. 210-211 akt admin.

Spółka (...) za 2016 r. wykazała obrót w łącznej wysokości 67 759 512 zł, w tym:

- za I kwartał: 5 866 584 zł,
- za II kwartał: 22 752 172 zł,
- za III kwartał: 22 877 070 zł,
- za IV kwartał: 16 263 686 zł.

dowód: pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. z 14.06.2017 r., k. 218 akt admin.; pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego W. z 24.07.2017 r. wraz z wydrukami z podsystemu (...) deklaracji VAT-7K za I-III kwartał 2016 r., k. 219-222 akt admin.

W dniu 12 grudnia 2017 r. Prezes UOKiK wydał decyzję, o Nr (...), która została zaskarżona w ramach niniejszego postępowania sądowego.

Powyżej opisany stan faktyczny nie był między stronami sporny, a Sąd ustalił go w oparciu o twierdzenia stroni i wyżej wskazane dowody z dokumentów. Sąd przyznał moc dowodową wszystkim zebrany w sprawie dokumentom, które nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw, aby odmówić im mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Na skutek nowelizacji ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: uokik), dokonanej ustawą z 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, ustawodawca zdecydował się na zmianę modelu kontroli postanowień wzorców umów. Mianowicie, uchylono te przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, które dotychczas regulowały tok postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, co oznacza, że sądy cywilne przestały być właściwe do rozpoznawania tej kategorii spraw. W świetle aktualnie obowiązujących przepisów (tj. obowiązujących od 17 kwietnia 2016 r.), to nie tutejszy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, lecz Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonuje badania i oceny postanowień wzorców umów - w oparciu o ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów - i w decyzji administracyjnej rozstrzyga o niedozwolonym charakterze postanowienia wzorca umowy, zakazując jego dalszego wykorzystywania. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów pozostaje natomiast właściwy jedynie w zakresie rozpatrywania odwołań od decyzji wydanych przez ten organ. Zatem dotychczasowa kontrola sądowa postanowień wzorców umów podejrzewanych o abuzywność, realizowana przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, została zastąpiona przez tryb administracyjny.

Zgodnie z art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.p.c.

W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości, że powód jest przedsiębiorcą i że wykonuje działalność gospodarczą także w obrocie z konsumentami, zatem podlega reżimowi ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Powodowa Spółka przyznała fakt wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów wzorców umownych, stanowiących przedmiot analizy w rozpatrywanej sprawie, w których zawarto postanowienia zakwestionowane przez Prezesa UOKiK.

Wymaga podkreślenia, że przedmiotem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie jest kontrola postanowień konkretnej, zawartej przez strony umowy, lecz kontrola abstrakcyjna wzorca umownego stosowanego przez przedsiębiorcę w obrocie z udziałem konsumentów, którego zapisy mogłyby kształtować treść stosunku prawnego w przypadku zawarcia umowy z powodem.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., niedozwolonymi są te postanowienia umowy, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, o ile nie zostały uzgodnione indywidualnie i nie są postanowieniami określającymi w sposób jednoznaczny główne świadczenia stron.

Abstrakcyjność kontroli oznacza, że dokonuje się jej niezależnie od tego, czy kwestionowany wzorzec był, czy nie był, zastosowany w jakiegokolwiek konkretnej umowie. Ocena in abstracto postanowienia wzorca umownego podejrzewanego o abuzywność przebiega w oderwaniu zarówno od konkretnego przedsiębiorcy, jak i konkretnego stosunku obligacyjnego. Uznanie postanowienia wzorca umownego za niedozwolone wymaga oceny jego treści pod kątem następujących przesłanek:

1. indywidualnego uzgodnienia,
2. ukształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
3. ukształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób rażąco naruszający jego interesy,
4. czy postanowienie dotyczy głównych świadczeń stron, sformułowanych w jednoznaczny sposób.

Odnośnie pierwszej z przesłanek, należy stwierdzić, że kwestia indywidualnego uzgodnienia nie może w tej sprawie mieć znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umownego. Prezes Urzędu, a

następnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nie przy tego rodzaju kontroli konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy przedsiębiorcą a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana, ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny ex ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że przedsiębiorca wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z wykorzystaniem go. Z uwagi na to, że w odniesieniu do kontroli abstrakcyjnej, traci znaczenie wymóg indywidualnego uzgodnienia, za bezprzedmiotowy należało uznać zarzut odwołania, w ramach którego wskazano na naruszenie art. 65 k.c.

W przedmiotowej sprawie spełniona została natomiast ostatnia z wymienionych przesłanek. Wprawdzie część z zakwestionowanych postanowień (tj. wymienionych w pkt I.2.- I.7. sentencji decyzji) dotyczy głównych świadczeń stron - mianowicie, głównego świadczenia konsumenta w postaci wynagrodzenia należnego zleceniobiorcy, którym jest powodowa Spółka - to jednak także te postanowienia podlegają kontroli abstrakcyjnej z uwagi na wątpliwy, niejednoznaczny i niejasny sposób ich sformułowania, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Przechodząc do pozostałych dwóch przesłanek należy stwierdzić, że jeśli chodzi o klauzulę generalną dobrych obyczajów, stanowiącą zwrot niedookreślony, to w danym przypadku chodzi o dobre obyczaje handlowe, które są lub powinny być respektowane w działalności gospodarczej. Obyczaje, które określają pewien standard zachowań przedsiębiorców, zdeterminowany koniecznością zapewnienia ochrony pozostałym uczestnikom obrotu – w tym wypadku konsumentom. Zgodnie z poglądami judykatury, dobrym obyczajem jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka, oparty na regule postępowania zgodnego z zasadami etyki, moralności i aprobowanymi społecznie obyczajami. Do dobrych obyczajów zaliczyć należy, w szczególności, następujące wartości: uczciwość, szczerłość, lojalność, rzetelność i fachowość. Natomiast jako sprzeczne z dobrymi obyczajami należy rozumieć działania, które uniemożliwiają realizację tych wartości, w tym także działania prowadzące do dezinformacji lub wywołania u konsumenta błędnego mniemania, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron, czyli działania powszechnie uznawane za nieuczciwe, nierzetelne lub sprzeczne z akceptowanymi standardami postępowania. Przy czym wchodzi tu w grę nie tylko działania naruszające interesy ekonomiczne konsumenta, lecz również sytuacje, w których zostanie spowodowany u niego dyskomfort, mitręga, wynikające z naruszenia prywatności, wygody, poczucia godności osobistej, nałożenia uciążliwych obowiązków, czy braku satysfakcji z zawarcia umowy określonej treści.

Z rażącym naruszeniem interesów konsumenta można natomiast mówić wówczas, gdy w sposób znaczący naruszono równowagę interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną z nich (przedsiębiorcę) swej przewagi przy opracowywaniu treści wzorca umowy, przy czym chodzi w tym wypadku nie tylko o naruszenie interesów ekonomicznych konsumenta, ale również o sytuację, gdy zostanie spowodowany u niego dyskomfort, mitręga, wynikające z naruszenia prywatności, wygody, poczucia godności osobistej, czy satysfakcji z zawarcia umowy o określonej treści. Określenie „rażące” oznacza znaczne odchylenie przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków stron.

W ocenie Sądu Okręgowego, zakwestionowane przez Prezesa UOKiK, zawarte w stosowanych przez pozwaną Spółkę wzorcach umowy, postanowienie o treści: „Strony potwierdzają, że w drodze dwustronnych negocjacji zgodnie ustalono co następuje” (**pkt I.1. sentencji zaskarżonej decyzji**), spełnia przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej, o której mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Postanowienie to wymaga na konsumencie potwierdzenia, jakoby postanowienia umowy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień między jej stronami, co przecież jest całkowitą fikcją, skoro zarówno to postanowienie, jak i pozostałe postanowienia umowy o świadczenie pośrednictwa finansowego, zawarte zostały we wzorcu umownym, który ze swej istoty stanowi jednostronną propozycję ukształtowania warunków umowy. W niniejszej sprawie poza sporem jest, że powód przy zawieraniu umów z konsumentami posługiwał się wzorcami umownymi, zatem bezpodstawne jest sugerowanie, że konsumenci mieli jakkolwiek udział w opracowywaniu treści umowy, że była ona indywidualnie uzgadniana między stronami.

Określenie z góry we wzorcu, że postanowienia umowy były przedmiotem indywidualnych uzgodnień między stronami, należy uznać za przedwczesne i niezasadne, a także za mogące wprowadzić konsumenta w błąd, co do możliwości domagania się kontroli indywidualnej postanowień w przypadku zawarcia umowy z wykorzystaniem wzorca. Należy podzielić ocenę pozwanego, że weryfikowana klauzula narusza takie dobre obyczaje, jak: zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasada dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, czy zasada niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy. Niewątpliwie godzi ona w interesy konsumenta, gdyż przyjmując, że wszystkie postanowienia umowy zostały uzgodnione przez obie strony i zaakceptowane przez konsumenta, poważnie utrudnia konsumentowi dochodzenie jego praw przed sądem w razie ewentualnego sporu. Dzięki analizowanemu postanowieniu (...) nie musi bowiem wykazywać, że postanowienia umowy (zawieranej de facto w oparciu o wzorzec umowny) były indywidualnie uzgadniane.

Za abuzywne należało uznać także postanowienie zawarte w **pkt I.2. sentencji zaskarżonej decyzji**, zgodnie z którym „Zleceniodawca z tytułu niniejszej umowy zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości i na zasadach określonych w § 3, należnego Zleceniobiorcy za wykonanie niniejszej umowy na zasadach i w zakresie ustalonym w niniejszej umowie.” Chociaż postanowienie to dotyczy głównego świadczenia – wynagrodzenia należnego (...), to jednak podlega weryfikacji w niniejszym postępowaniu, ponieważ zostało ono sformułowane w sposób niejasny i niejednoznaczny. W klauzuli tej na konsumenta zostaje nałożony obowiązek zapłaty wynagrodzenia na rzecz kontrahenta, jednak nie określono jego wysokości. Nie zmienia tego zawarte w klauzuli odesłanie do § 3 umowy, dotyczącego wynagrodzenia zleceniobiorcy, bo wbrew treści tego odesłania, w § 3 wzorca nie wskazano zasad ustalania wysokości tego wynagrodzenia. Tym samym, w chwili zawarcia umowy konsument nie ma wiedzy o wysokości wynagrodzenia, jakie będzie przysługiwać powodowej Spółce i jakie będzie zobowiązany uiścić na jej rzecz. To zaś ewidentnie rażąco godzi w ekonomiczne interesy konsumenta i powoduje u niego niepewność co do treści zawieranej umowy. Pozwany trafnie przyjął, że analizowana klauzula godzi w dobre obyczaje, takie jak: zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasada jasności i rzetelności w formułowaniu postanowień umownych, zasada zaufania wzajemnego kontrahenta i konsumenta, zasada pełnego poinformowania konsumenta o ciężących na nim obowiązkach wynikających z umowy, czy zasada dobrej wiary i uczciwości w zawieraniu umowy.

Prawidłowe było uznanie przez Prezesa UOKiK za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 385³ pkt 9 k.c., postanowień wymienionych w **pkt I.3. i I.4. sentencji zaskarżonej decyzji** – odpowiednio - o treści: „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej.” oraz „Zleceniodawca zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy w wysokości zdefiniowanej wynikającej z zaakceptowanej przez Zleceniodawcę decyzji ostatecznej stanowiącej integralny element umowy.” Także te postanowienia, mimo że dotyczą głównego świadczenia, tj. wynagrodzenia za świadczone usługi, które konsument jest zobowiązany zapłacić zleceniobiorcy, podlegają weryfikacji w niniejszej sprawie z powodu niejednoznaczności ich sformułowania. Jak bowiem słusznie zauważył pozwany, w postanowieniach tych posłużono się niejasnymi i niezdefiniowanymi we wzorcach umowy pojęciami, takimi jak „wysokość zdefiniowana”, czy „decyzja ostateczna”. Natomiast zgodnie z art. 385³ pkt 9 k.c., w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są takie, które przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy. Użycie zatem we wzorcach umów ww. nieostrych pojęć - które mają służyć do ustalenia wysokości wynagrodzenia przysługującego (...) od konsumenta, i które są zarazem jasne tylko dla tej Spółki, będącej autorem wzorca - czyni niemożliwym ustalenie przez konsumenta wysokości tego wynagrodzenia na etapie zawierania umowy, jak i późniejsze skontrolowanie prawidłowości wysokości wynagrodzenia wskazanego przez zleceniobiorcę. Sytuacja ta może stanowić źródło nadużyć, zwłaszcza w aspekcie ekonomicznych interesów konsumenta, skoro zobowiązuje się on do spełnienia na rzecz kontrahenta świadczenia w wysokości nieokreślonej przy zawieraniu umowy. Zatem kwestionowane postanowienia rażąco godzą w interesy konsumentów i wykazują ewidentną sprzeczność z dobrymi obyczajami, wyrażonymi zasadą jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych, zwłaszcza określających główne świadczenia stron, zasadą lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasadą dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, czy wreszcie zasadą równorzędności stron umowy.

Prezes UOKiK prawidłowo uznał za abuzywne, powiązane ze sobą, postanowienia wymienione w **pkt I.5. i pkt I.6. sentencji zaskarżonej decyzji** - odpowiednio - o brzmieniu: „W przypadku zlecenia przez Zleceniodawcę usług optymalizacji finansowej, Zleceniodawca zobowiązany jest do zapłaty na rzecz Zleceniobiorcy dodatkowego wynagrodzenia w wysokości ustalonej w drodze dwustronnych uzgodnień i zawartej w aneksie do niniejszej umowy, w formie pisemnej pod rygorem nieważności.” oraz „Do tak ustalonego wynagrodzenia doliczony zostanie podatek VAT w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów.”, słusznie przyjmując, że godzą one w zasady lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy, równorzędności stron umowy, jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych oraz zasadę jasnego i jednoznacznego konstruowania postanowień umownych. Także te postanowienia dotyczą głównych świadczeń stron (dodatkowego wynagrodzenia należnego zleceniobiorcy od konsumenta za usługę optymalizacji finansowej) i - podobnie jak wcześniej analizowane postanowienia - nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie Sądu, o niedozwolonym charakterze pierwszego postanowienia świadczy to, że - po pierwsze - pojęcie usługi optymalizacji finansowej nie zostało wyjaśnione w badanych wzorcach umownych i z całą pewnością nie jest ono również zrozumiałe dla przeciętnego konsumenta. To zaś oznacza, że konsument nie jest w stanie ocenić, czy wykonanie przez kontrahenta danej usługi i żądanie za nią wynagrodzenia jest zasadne. Po drugie, należy zauważyć, że zlecenie przez konsumenta tej dodatkowej usługi następuje już przy zawieraniu umowy o świadczenie usług pośrednictwa finansowego, zatem już na daną chwilę wysokość wynagrodzenia za tę usługę powinna zostać określona. Zgodnie jednak z treścią analizowanego postanowienia, wysokość tego wynagrodzenia ma zostać ustalona później, przy czym, jak wskazano, konsument de facto nie jest w stanie zweryfikować, ani konieczności podjęcia przez zleceniobiorcę dodatkowych czynności, ani wysokości żadanego za nie wynagrodzenia. Trudno tu zatem mówić o jakimkolwiek dwustronnym uzgodnieniu wysokości tego wynagrodzenia, co sugeruje treść postanowienia wzorca. W rzeczywistości, kwestionowana klauzula daje podstawę do całkowicie dowolnego ustalenia wynagrodzenia przez (...), co w sposób oczywisty rażąco godzi w interesy konsumentów, przede wszystkim zaś w interesy o charakterze ekonomicznym.

Z kolei drugie z wymienionych postanowień dodatkowo pogłębia dezinformację konsumenta i trudności z ustaleniem przez niego wysokości wynagrodzenia, jakie będzie zobowiązany zapłacić kontrahentowi. Wprowadza ono bowiem wymóg uwzględnienia w tym wynagrodzeniu podatku VAT „w wysokości wynikającej z aktualnie obowiązujących przepisów”. Nie wskazano zatem stawki tego podatku, wymagając od konsumenta podjęcia dodatkowych czynności w celu ustalenia wysokości aktualnej stawki podatku oraz przeliczenia ceny ostatecznej. Tymczasem, jak trafnie zauważył pozwany, przepisy ustawy z 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta w art. 8 nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki informacyjne względem konsumenta, w tym wymóg, zgodnie z którym najpóźniej w chwili wyrażenia przez konsumenta woli związania się umową przedsiębiorca ma obowiązek poinformować konsumenta, o ile informacje te nie wynikają już z okoliczności, w sposób jasny i zrozumiały o łącznej cenie lub wynagrodzeniu za świadczenie wraz z podatkami (pkt 3). Zakwestionowane postanowienie, poprzez wprowadzenie deficytu informacyjnego w zakresie całkowitego wynagrodzenia należnego za świadczenie, uniemożliwia konsumentowi podjęcie racjonalnej, w pełni przemyślanej decyzji, co do tego czy zawrzeć umowę z powodową Spółką.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę Prezesa UOKiK, co do niedozwolonego charakteru postanowienia: „Na żądanie Zleceniodawcy Zleceniobiorca dopuszcza możliwość rozszerzenia zakresu współpracy, w przypadku zaistnienia konieczności, zapłaty kosztów uruchomienia instrumentu finansowego przed jego faktycznym uruchomieniem na konto Zleceniodawcy, Zleceniobiorca zobowiązuje się wybrać i uruchomić stosowną procedurę finansowania kosztów wymaganych przez instytucję finansową a następnie Zleceniobiorca ma prawo obciążyć w/w kosztami Zleceniodawcę, na co Zleceniodawca wyraża zgodę. W takiej sytuacji Zleceniobiorca doliczy do wynagrodzenia należnego na podstawie niniejszej umowy koszty uruchomienia instrumentu finansowego. Powyższa czynność wymaga porozumienia stron przedmiotowej umowy w drodze pisemnej pod rygorem nieważności.” (**pkt I.7. sentencji zaskarżonej decyzji**). Z uwagi na niejasność i niejednoznaczność tego postanowienia podlega ono badaniu w aspekcie abuzywności pomimo, iż dotyczy ono, między innymi, głównego świadczenia konsumenta. Postanowienie to dopuszcza bowiem rozszerzenie współpracy między stronami w ramach umowy o świadczenie usług pośrednictwa finansowego, z czym wiąże się dodatkowe koszty (koszty uruchomienia instrumentu finansowego), podlegające doliczeniu do wynagrodzenia

należnego (...). Należy zgodzić się z pozwanym, że zastrzeżenie, iż rozszerzenie współpracy następuje na żądanie zleceniodawcy (konsumenta), ma de facto charakter iluzoryczny. Przeciętny konsument nie ma bowiem wystarczającej wiedzy, aby ocenić, czy w danym przypadku wystąpiła potrzeba uruchomienia określonego instrumentu finansowego. Więc tak naprawdę konsument pozbawiony jest faktycznego wpływu na to, czy zakres umowy zostanie rozszerzony i w jakim zakresie, ponieważ o zmianie umowy przez wybór określonego instrumentu finansowego i zastosowanie „stosownej procedury finansowania kosztów jego uruchomienia wymaganych przez instytucję finansową”,

w rzeczywistości decyduje powodowy przedsiębiorca. Natomiast zgodnie z art. 385³ pkt 19 k.c., za abuzywne należy uznać postanowienia umowne, które przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia. Co więcej, rozszerzenie zakresu umowy o dodatkową usługę, powoduje podwyższenie wynagrodzenia należnego powodowemu przedsiębiorcy. Jednocześnie nie zagwarantowano jednak konsumentowi uprawnienia do odstąpienia od umowy. Tym samym, analizowane postanowienie odpowiada niedozwolonemu postanowieniu umownemu wskazanemu w art. 385³ pkt 20 k.c. Zgodnie z tym przepisem, w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy. Zakwestionowana klauzula, stanowi równocześnie postanowienie, o którym w art. 385³ pkt 9 k.c., gdyż poprzez użycie niejasnych, nieczytelnych dla konsumenta pojęć, jak „koszty uruchomienia instrumentu finansowego”, czy „zaistnienie konieczności uruchomienia instrumentu finansowego” oraz „stosowna procedura finansowania kosztów”, to powód jest w rzeczywistości uprawniony do dokonania wykładni umowy w tym zakresie. Wobec powyższego, należy przychylić się do stanowiska pozwanego, iż analizowana w rażącym stopniu godzi w interesy konsumenta, naruszając dobre obyczaje, do których należy: zasada lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, jasności i rzetelności w formułowaniu postanowień umownych, zaufania wzajemnego kontrahenta i konsumenta, pełnego poinformowania konsumenta o ciężących na nim obowiązkach wynikających z umowy oraz zasada dobrej wiary i uczciwości w zawieraniu umowy.

W punktach **8-13 sentencji zaskarżonej decyzji** wymieniono następujące postanowienia, zawarte w załączniku do wzorca umowy „Umowa o świadczenie usług pośrednictwa finansowego nr II/...”, wprowadzonego do obrotu 12 sierpnia 2016 r.:

8. „Niniejszym listem pragnę udzielić referencji firmie (...) sa występującej pod marką handlową (...) z siedzibą we W. za profesjonalne i rzetelne zaprojektowanie moich finansów prywatnych i uporządkowanie ich strony kredytowej/pożyczkowej w ramach świadczonej przez firmę (...) sa występującej pod marką handlową (...) usługi zgodnie z umową nr:...”;

9 „Polecam firmę (...) sa występującej pod marką (...) z siedzibą we W. jako godną zaufania, świadcząca swoje usługi rzetelnie i fachowo.”;

10 „Dodatkowo oświadczam, że żaden z pracowników w waszej placówce nie wywierał na mnie żadnych nacisków mających wpływ na jakość lub też treść składanych do Państwa, dokumentów o treści ujawniającej zarówno dane osobowe, jak i dane finansowe dotyczące mojej osoby.”;

11 „Wszelkie decyzje kredytowe/pożyczkowe podejmowałem sam bez jakiegokolwiek wpływu lub też nacisku, nakłaniania lub też podlegania ze strony osób obsługujących mnie w waszej placówce.”;

12 „Doradcy finansowi nie mieli żadnego wpływu na podejmowane przez moją osobę decyzje.”;

13 „Nigdy nie namawiali mnie do płacenia jakichkolwiek korzyści finansowych oraz dodam, że nie dokonałem płatności jakichkolwiek korzyści finansowych na rzecz doradców Finansowych w waszej placówce.”.

Analiza treści wymienionych postanowień (nie dotyczących głównych świadczeń stron) nie budzi wątpliwości Sądu co od tego, że - wbrew sugestiom powoda – postanowienia te nie mają charakteru jedynie informacyjnego, ponieważ

rzeczywistym celem wprowadzenia ich do wzorca umownego było wymuszenie na konsumentach złożenia oświadczenia o wskazanej w nich, z góry określonej i jednoznacznie korzystnej dla przedsiębiorcy treści, na którą konsument nie miał żadnego wpływu. Oświadczenia te dotyczą - z jednej strony - udzielenia przez konsumenta referencji, rekomendacji (...) (pkt 8 i 9) które, co oczywiste, powinny być udzielone dopiero po zakończeniu współpracy lub w trakcie jej trwania, a z całą pewnością nie już przy nawiązywaniu stosunku prawnego. Moment złożenia tych oświadczeń i zawarcie ich we wzorcu umownym wskazują, że w rzeczywistości konsument nie składa swojej własnej, subiektywnej opinii o kontrahencie i o jakości świadczonych przez niego usług. Druga kategoria oświadczeń dotyczy natomiast stwierdzenia, że ze strony (...) lub jej przedstawicieli nie były wywierane na konsumenta żadne naciski, presja, a wszelkie decyzje dotyczące umowy pośrednictwa finansowego podejmował konsument całkowicie swobodnie i samodzielnie (pkt 10-13). Podobnie jak w przypadku pierwszej grupy postanowień, konsumentowi narzucone jest złożenie a priori oświadczenia wskazującego na całkowicie niezależne i dobrowolne podejmowanie decyzji związanych z zawieraniem umowy. W ocenie Sądu, wprowadzając tego rodzaju klauzule do wzorca umowy przedsiębiorca w sposób oczywisty naruszył zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta, zasadę dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy oraz zasadę niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy. Wymuszając na konsumentach złożenie przedmiotowych oświadczeń przedsiębiorca zapewnił sobie korzystną, uprzywilejowaną kosztem konsumenta pozycję, zabezpieczając się na wypadek zaistnienia między stronami sporu, bowiem w razie jego powstania, przez złożenie wskazanych oświadczeń konsument będzie miał znaczne trudności w dochodzeniu swoich roszczeń, bądź w skutecznym prowadzeniu obrony przed roszczeniami (...). To na konsumentach będzie bowiem spoczywał ciężar wykazania nieprawdziwości twierdzeń zawartych w oświadczeniach. Działanie powoda należy zatem ocenić jako ewidentnie sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interesy konsumentów. Stanowi ono wręcz jaskrawy przejaw zachowania nierzetelnego i nieuczciwego, nakierowanego na zabezpieczenie własnych interesów przez nadużycie przewagi kontraktowej profesjonalisty w stosunku prawnym łączącym go z konsumentem, przy wykorzystaniu naiwności i niewiedzy tego ostatniego, jako słabszej strony umowy. Tym samym, uznanie przez pozwanego analizowanych klauzul za spełniające przesłanki niedozwolonego postanowienia wzorca umowy, było jak najbardziej zasadne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznaje za trafną, dokonaną przez Prezesa UOKiK, kwalifikację postanowień wskazanych w punkcie I sentencji zaskarżonej decyzji, jako niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Oznacza to tym samym bezzasadność zarzutów sformułowanych w pkt b) i c) odwołania. Także zarzut z pkt e) był bezpodstawny – powód nie wyjaśnił bliżej, jakie błędy popełnił organ przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy, w jakim zakresie dopuszczono się zaniechań przy jego ustalaniu. Natomiast w ocenie Sądu, tego rodzaju nieprawidłowości w niniejszej sprawie nie miały miejsca, Prezes Urzędu podjął wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy i rozważył cały zebrany w sprawie materiał.

Wobec stwierdzonych naruszeń istniały więc podstawy do nałożenia na (...) sankcji pieniężnej, na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik. Zgodnie z tym przepisem, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a. Wskazany przepis wskazuje wprawdzie na fakultatywność wymierzania kar, niemniej jednak odstępianie od nałożenia kary powinno mieć miejsce w wyjątkowym przypadku, który zdaniem Sądu, nie wystąpił w rozpatrywanej sprawie. Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę pozwanego, zarówno co do zasadności orzeczenia kar za poszczególne stwierdzone naruszenia, jaki i ich wysokości. Powód nie przedstawił okoliczności, które podważałyby wymiar kar, nałożonych na niego zaskarżoną decyzją.

Za chybiony uznano zarzut powoda, w ramach którego wskazano na obrazę art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w związku z art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik, poprzez nałożenie na przedsiębiorcę jedną decyzją trzynastu kar pieniężnych. Przy czym wydaje się, że ostatni z przepisów został wskazany w odwołaniu omyłkowo, gdyż pozwany prawidłowo wskazał jako podstawę prawną decyzji art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik. Co samego do zarzutu, to Sąd stoi na stanowisku, że sankcji finansowej, przewidzianej ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, podlegać może każde zachowanie, stanowiące przejaw naruszenia zakazu wynikającego z art. 23a uokik. Skoro, w niniejszej sprawie, powód dopuścił

się tego naruszenia trzynaście razy - bo w stosowanych przez niego w obrocie konsumenckim wzorcach umownych zawarto trzynaście niedozwolonych postanowień – to Prezes UOKiK był uprawniony do nałożenia kary pieniężnej za każde z tych naruszeń. Nadto, co istotne, wysokość kar wymierzonych za poszczególne naruszenia, jak i ich suma, mieszczą się w granicach wyznaczonych w ustawie, nie przekraczają bowiem 10% obrotu osiągniętego przez powoda w roku poprzedzającym nałożenie kary, tj. w roku 2016. Tym samym, organ ochrony konsumentów działał w danym zakresie na podstawie i w granicach prawa, czyli zgodnie z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Powód nie przedstawił innych zarzutów, którymi skutecznie zakwestionowałby zasadę i wymiar nałożonych na niego kar. Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik, Prezes Urzędu, ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględnia w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy. Zdaniem Sądu, wymienione kryteria zostały ocenione przez pozwanego prawidłowo. Trafnie uznano również za okoliczność łagodzącą, wpływającą na obniżenie wymiaru kary (tj. obniżenie kwoty bazowej kary o 10%), zaniechanie stosowania wzorców umownych, w których zawarto zakwestionowane postanowienia z dniem 28 lutego 2017 r., przy czym data ta nie była kwestionowana przez powoda. Natomiast za okoliczności obciążające słusznie uznano znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków (szeroki zakres terytorialny stosowania zakwestionowanych postanowień, wpływający na podwyższenie kwoty bazowej kary o 20%), znaczne korzyści uzyskane przez powoda w związku z naruszeniem (podwyższenie kwoty bazowej kary o 10%) oraz umyślność naruszenia (podwyższenie kwoty bazowej kary o 50%). Zdaniem Sądu, za utrzymaniem kar w wysokości ustalonej przez Prezesa UOKiK przemawia nie tylko okoliczności, że kara pieniężna ma spełniać funkcję wychowawczą i prewencyjną, co oznacza, że ma ona zapobiegać podejmowaniu zakwestionowanej praktyki w przyszłości przez tego samego (prewencja szczególna), ale także innych przedsiębiorców (prewencja ogólna), ale ma ona także pełnić funkcję represyjną, tj. ma stanowić realnie odczuwalną dolegliwość dla ukaranego podmiotu.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 479^{31a} § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie wobec braku podstaw do jego uwzględnienia.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu przyjmując, że na koszty należne wygrywającemu sprawę pozwanemu Prezesowi UOKiK złożyło się wynagrodzenie radcy prawnego w wysokości 120 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Ewa Malinowska